

TISKOVÁ ZPRÁVA

Galerie Gong nově představuje atraktivní umění, které klame lidské smysly

OSTRAVA 4. 9. 2024 - Výstava s názvem „Pioneers“ (ve smyslu průkopníci) začala v ostravské Galerii Gong v Dolních Vítkovicích. Nová expozice představuje vynikající umělce, kteří zásadně přispěli k vývoji op-artu a kinetismu, čímž posunuli hranice malířství a sochařství. „Tito průkopníci svými inovativními díly umožňují návštěvníkům nahlédnout do světa, kde se realita prolíná s iluzí, a nabízejí nový způsob vnímání světa kolem nás,“ říká kurátor výstavy Jan Světlík s tím, že zvuchná jména, jako je královna op-artu **Bridget Riley**, mistrný matematik **Jeffrey Steele**, světelný mág **François Morellet** nebo vyznavač „mentální kinetiky“ **Franco Costalunga**, budou nyní v galerii k vidění jako její hlavní stálá expozice.

Na ni právě teď navazuje i krátkodobá výstava „Fenomén Hollar“ představující celé generace významných českých umělců, jako je **Max Švabinský**, **František Kupka**, **František Muzika**, **Bohumil Kubišta**, **Josef Šíma**, **Vladimír Boudník** (ve filmu „Něžný barbar“ na motivy knihy **Bohumila Hrabala** *ho ztvárnil Bolek Polívka*), **Jiří Šalamoun** (všeobecně dobře známý otec podoby **Maxipsa Fika**) a další a další až po současnost. Přichází tak mají jedinečnou možnost vidět světová díla zahraničních autorů i silné skupiny tuzemské výtvarné scény.

Op-art a kinetismus vznikly v polovině 20. století. Na jejich vznik měl vliv rozvoj vědy, především v oblastech fyziky a psychologie, které inspirovaly umělce k experimentům s pohybem, světlem a optickými jevy. Tvůrci využívají geometrické tvary, linie, kontrasty a barevné plochy či matematické principy, aby vytvořili iluzi třetího rozměru, vibrujících povrchů nebo nekonečných vzorů.

Královnou op – artu se v průběhu let stala anglická umělkyně **Bridget Riley**. Experimentuje s tím, jak se barvy mění v závislosti na jejich okolí. Dosahuje efektu, kdy se barvy a tvary zdánlivě posouvají nebo vlní podle toho, odkud a jak se na ně sledující dívá.

Mistrný matematik, rodák z Anglie **Jeffrey Steele** v počátcích své tvorby studoval kubismus a abstraktní expresionisty. Později přešel k racionální a strohé tvorbě. Všechna jeho díla jsou souborem matematických vztahů, které jsou vybírány intuitivně. Ale díky jasným matematickým zákonitostem vznikají harmonická díla, nezávislá na jakémkoli vnějším objektu nebo emocích umělce.

Významný vliv na kinetismus a op-art měla umělecká skupina **GRAV**, která vznikla v 60. letech 20. století. Charakteristické pro ni bylo aktivní zapojení diváka a sociální angažovanost. Zejména **Julio Le Parc** byl nejen umělcem, ale také politickým aktivistou. Experimentoval se světelnými projekcemi. Koncem 70. let se začal věnovat sérii **Modulací**, které jsou také součástí výstavy **Pioneers**. Rozehrávají uspořádání technicistních struktur a tubusových tvarů, mezi nimiž prochází, či mizí v temném pozadí obrazu paprsek světla.

Součástí skupiny **GRAV** byl také **François Morellet**. Jeho díla, ať už malby, sochy nebo světelné instalace, se vyznačují často se opakujícími geometrickými tvary, které vytvářejí fascinující vizuální kompozice. Na výstavě **Pioneers** dominují Morelletovy světelné instalace z neonových trubíc.

Dalším ze členů **GRAV** byl **Jesús Rafael Soto**, významný venezuelský umělec. Soto často pracoval s jednoduchými geometrickými tvary, jako jsou čtverce, kruhy a čáry, které se v jeho dílech opakují a vytvářejí iluzi pohybu.

Ludwig Wilding se díky umělcům ze skupiny GRAV seznámil s optokinetikou, dále se však pohyboval jako průkopník na neprobádaném poli stereoskopie (umožňuje prostorový zrakový vjem vyvolaný dvourozměrnou předlohou). Ve stejném období v Itálii **Franco Costalonga** pracoval s různými materiály ve snaze vytvořit trojrozměrné formy díla. Nejikoničtější jsou jeho Chromato - kinetické objekty z přelomu 60. a 70. let. „Všechno je součástí mentální kinetiky, kde se divák aktivně účastní svým pohybem,“ říkal.

Jedním z dominantních děl na výstavě *Pioneers* je rovněž kinetický objekt z cyklu *Méta–Malevich* od **Jeana Tinguelyho**. Krabičky čtvercového nebo obdélníkového tvaru, před nimiž se díky důmyslnému stroji jakoby vznášejí kovové prvky základních geometrických tvarů. Na ploše se objevuje nepřetržitá řada nových konstelací. Trvalo by nejméně 10 000 let, než by stroj před našima očima zopakoval stejnou kompozici.

Česko–slovenským průkopníkem na poli op–artu i kinetismu je **Milan Dobeš**. Ústředními motivy Dobešovy tvorby jsou pohyb a světlo. Jeho prvním kinetickým objektem byl *Pulzující rytmus I.*, který vytvořil na konci 50. let 20. století. Zásadní roli sehrál na turné *American Wind Symphony Orchestra*, kde sloužil jako vizuální doprovod hudebního představení. Kromě světla a pohybu je důležitým prvkem Dobešovy tvorby také kruh. Nejvýznamnějším dílem s tímto motivem je práce s názvem *Terč*.

Zásadní pro umění 20. století bylo zařazování technologií do procesu tvorby. Počítačový mág **Zdeněk Sýkora** byl jedním z prvních umělců na světě, kteří začali systematicky využívat počítač jako nástroj pro tvorbu uměleckých děl. Již v 60. letech 20. století experimentoval s počítačovými programy a vytvářel abstraktní kompozice, které byly výsledkem složitých algoritmů.

Novou stálou expozici *Pioneers* v Galerii Gong doplňuje již zmíněná instalace **Fenomén Hollar**. Sdružení českých grafiků Hollar (zal. r. 1917) je jednou z nejstarších a nejvýznamnějších stále působících uměleckých skupin v ČR. Galerie Gong prezentuje celé generace umělců sdružení, jako je **Max Švabinský, František Kupka, František Muzika, Bohumil Kubišta či Josef Šíma**, a to až po současnost. „Vystavujeme umělce, kteří vynikali originálními způsoby zobrazování, například **Zdeňka Sklenáře** či **Vladimíra Boudníka**, který ve své tvorbě využíval průmyslové materiály od kusů plechu po matky a šrouby, do nichž tloukl kladivem a škrábal do nich rydlem. Ze slovenských umělců představujeme **Ludovíta Fullu** a jeho tvorbu, v níž propojil svět křesťanství, pravoslavné víry s byzantským myšlením. Zajímavý je i **Bohumír Jaroněk**, rodák ze Zlína, zakladatel Valašského muzea v přírodě. Patřil k předním představitelům secese. Zachycuje valašské chalupy i beskydský Štramberk,“ upozornil Jan Světlík.

Výstava *Fenomén Hollar* nepředstavuje jen velikány z dob minulých, jako jsou **Josef Lada** nebo **Max Švabinský** či **Mikoláš Aleš**, ale také současné autory. Je zde například **Jiří Slíva**, známý pro svůj kreslený humor. Jeho umělecká tvorba se vyvíjela pod vedením **Jiřího Anderleho** a **Jiřího Šalamouna**, jejichž díla jsou také součástí výstavy. Příchozí osloví i **Tomáš Bím**, český precizionista nebo **Berenika Ovčáčková**, rodačka z Ostravy, dcera dobře známého (v roce 2022 zesnulého) výtvarníka Eduarda Ovčáčka, která se věnuje počítačové grafice, serigrafii a leptu.

Výstavu *Fenomén Hollar* bude možné zhlédnout do 20. 10. 2024.

KONTAKT: Eva Kijonková, mediální zastoupení, tel. 721 857 097